

Overleven in de nieuwe steentijd

Het verhaal

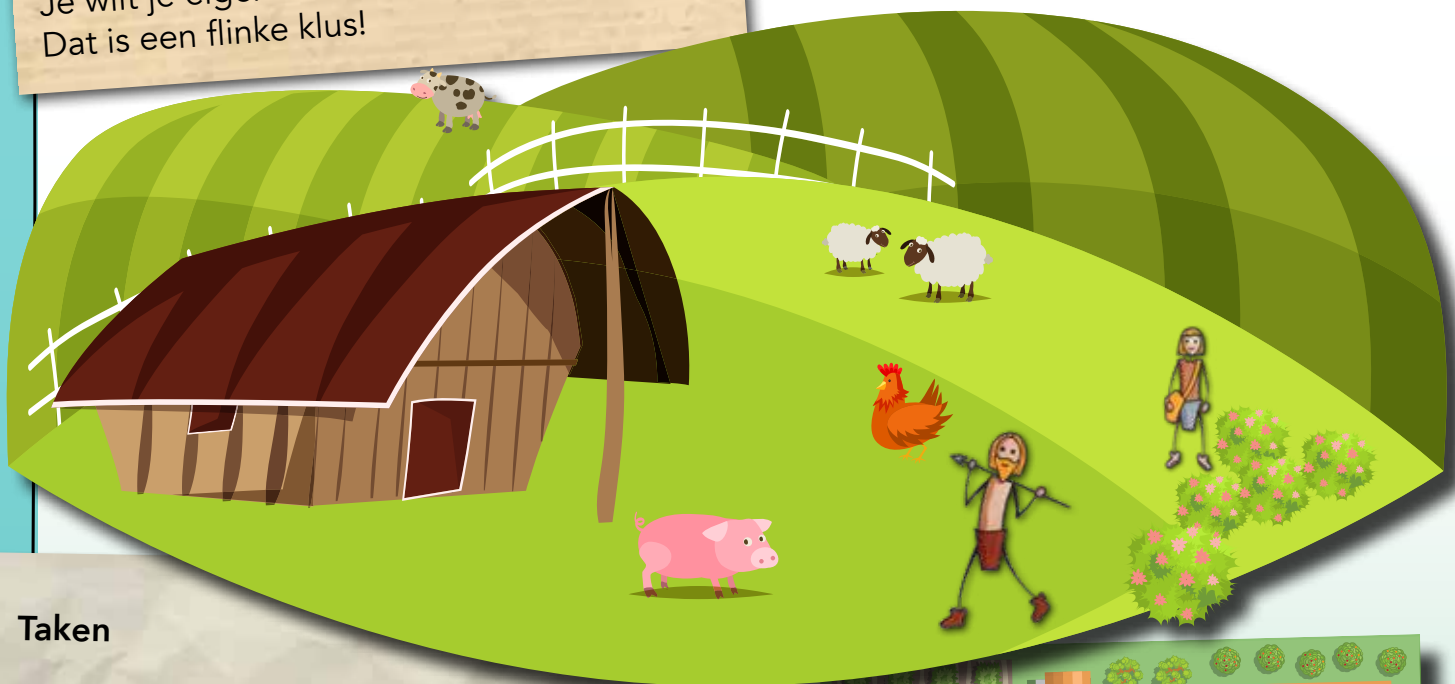
Stel je voor dat je in de steentijd leeft.
Om precies te zijn: de nieuwe steentijd.
Dat is de tijd van de eerste boeren.
Die kwamen ruim 7 duizend jaar geleden
Nederland binnen.
Daarvoor leefden mensen als jagers en
verzamelaars.

Ze trokken rond, altijd op zoek naar eten.
Bijna 2 en een half miljoen jaar lang
leefden mensen op die manier.
Maar toen werd de landbouw uitgevonden!
Mensen gingen in vaste huizen wonen.
Eten verbouwden ze op akkers.
Daardoor hoefden ze niet meer achter het
eten aan te reizen.

Stel je voor dat jij zo'n eerste boer bent.
Je wilt je eigen Nederlandse dorp stichten.
Dat is een flinke klus!

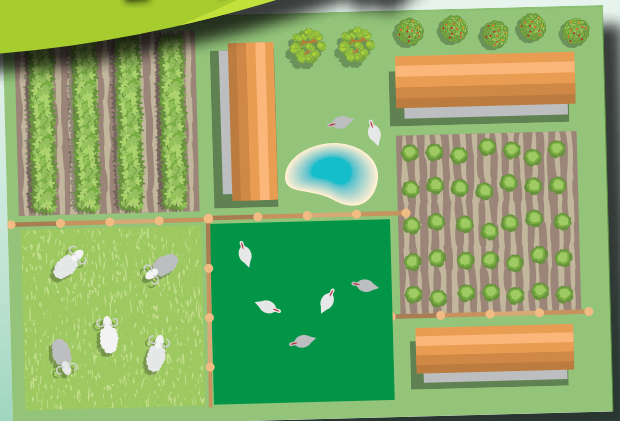
Het avontuur

1. Een eigen stam
2. Een goede plek
3. Materiaal verzamelen
4. Huizen bouwen
5. Akkers ploegen
6. Handelen
7. Akkers zaaien
8. Dieren houden
9. Melken
10. Seizoenen
11. Aardewerk
12. Brood bakken
13. Een compleet dorp

Taken

1. Bouw huizen.
2. Maak en bewerk akkers.
3. Zorg goed voor je dieren.
4. Bewaar je voedsel.
5. Overleef met je hele stam.

6. Handelen

1

Je akkers zijn geploegd.
Nu ga je **zaaien**.
Daarvoor heb je **zaden** nodig.
Die kun je kopen in een dorp in de buurt.
Wat denk je, gebruikten ze in de nieuwe steentijd geld?
Of betaalden ze anders? Leg je antwoord uit.

.....

.....

.....

.....

2

Je **ruilt** spullen met een dorp in de buurt.
Kun jij **erachter komen hoeveel euro elk voorwerp waard is?**
Kijk eerst linksonder. Daar staat al 1 prijs.

€ 0,50

€

€

€

€

€

€

3

a Als je met geld rekt, heb je **euro's** en **centen**.

Er zitten 100 centen in een euro.

10 cent is 0,10 euro. 150 cent is 1,50 euro.

Zo krijg je steeds een getal met een **komma** erin.

Links van de komma staan de euro's.

Rechts van de komma de centen.

Werkt dat alleen zo met geld of ook met andere getallen?

Kan het met knikkers of met bolletjes ijs?

Vertel wat jij denkt.

b Probeer deze sommen maar eens op te lossen.

$1,5 + 2,5$	=
$1,1 + 0,2$	=
$3,3 + 1,2$	=
$6,8 + 0,3$	=

$1,9 + 1,2$	=
$7,3 + 1,4$	=
$3,15 + 1,25$	=
$1,25 + 0,35$	=

4

Je hebt zaden gekocht voor je akkers.

Ze zitten in **kisten**.

Iemand heeft de **kisten** gestapeld.

Noteer uit hoeveel kisten elke stapel bestaat.

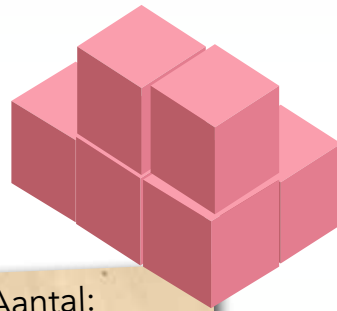
Teken ook hoe de stapel er van **boven** uitziet.

Schrijf in elk vak hoe hoog de stapel is.

Let op: soms weet je het niet precies.

Omdat je de achterkant niet ziet.

Schrijf dan alle mogelijke antwoorden op.

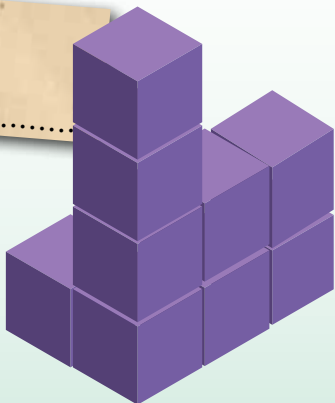

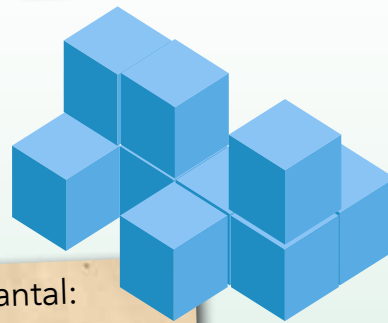
Aantal:

6, 7 of 8

1	0/1	
2	0/1	
2	1	

Aantal:

Aantal:

.....

Aantal:

Aantal:

.....

8. Dieren houden

1

a Je hebt niet alleen akkers voor voedsel. Je houdt ook dieren.

Welke dieren hielden boeren in de nieuwe steentijd, denk jij?

Leg uit waarom je dat denkt.

b **Waarom hielden de eerste boeren dieren?**
Leg uit wat jij denkt.

.....

.....

.....

2

Een geit levert melk. Dat is voedsel. Je kunt de geit ook slachten. Dat is ook voedsel. Maar je moet de geit ook voedsel geven. Vooral in de winter.

Want de geit kan niet zelf op zoek naar voedsel. Dan vind je hem nooit meer terug.

Levert een geit meer voedsel op dan hij opeet?
Leg uit wat jij denkt.

3

a Stel, je houdt schapen. Je begint met een mannetje en een vrouwtje. Na een jaar worden er lammetjes geboren. Nu heb je vier schapen. Weer een jaar later heb je acht schapen.
Hoeveel schapen heb je na 4 jaar?
En na 7 jaar?

2	3	4	5	6	7
8					

b **Reken zo ver mogelijk verder!**

2 - 4 - 8 -

.....

.....

.....

.....

.....

4

Stel, je begint met twee konijnen. Na een half jaar heb je zes konijnen. Dat is drie keer zoveel. **Kun jij verder rekenen? Kijk maar eens hoe ver je komt.**

0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5
2	6						

5

a Je weet vast wel dat $3 + 6$ hetzelfde is als $6 + 3$.

Is 3×6 ook hetzelfde als 6×3 ?

Is dat altijd zo bij keersommen?

Vertel.

.....

.....

.....

.....

b En hoe zit het ook alweer met **minsommen**? Is $32 - 9$ hetzelfde als $9 - 32$? Leg uit.

.....

.....

c Dan zijn er ook nog **deelsommen**.

Kun je die ook verwisselen?

Leg uit en geef een voorbeeld.

6

a Je maakt **weides** voor je dieren.

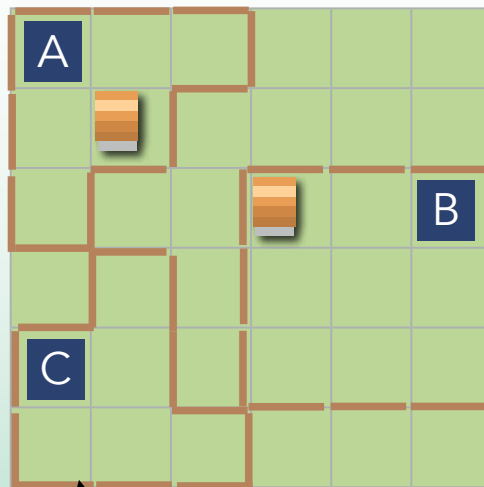
Je hebt een **plattegrond** verdeeld in vakken.

Als je een aantal vakken omsluit met hekken, is het een wei.

In een wei passen op elk vakje 2 dieren.

Zet je er een **schuur** in, dan passen er twee keer zoveel dieren in de hele wei! Dus 4 dieren per vakje.

Bekijk de weides. Vul de aantallen in.

A Hekken

Vakken

Dieren

B Hekken

Vakken

Dieren

C Hekken

Vakken

Dieren

b Ga naar pagina 32. Daar zie je een grasveld. Je hebt **15 hekken** en **3 schuurtjes**. Je wilt zoveel mogelijk dieren houden. Er mag maximaal 1 schuur in een weide. **Teken jouw oplossing.**